

บทที่ 4

การวิเคราะห์ศัพท์และจัดศัพท์เป็นภาษาไทยถิ่นใด

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้นำคำที่ปรากฏในข้อมูลมาวิเคราะห์ว่า หน่วยย่อยแต่ละหน่วยย่อย แทนด้วยศัพท์ที่ศัพท์ ส่วนการพิจารณาว่าคำใดเป็นรูปแบบของศัพท์เดียวกันหรือไม่ จะได้อาศัยเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นเครื่องตัดสิน ซึ่งจะได้กล่าวโดยละเอียดต่อไป จากนั้นจึงจะพิจารณาว่าศัพท์แต่ละศัพท์ เป็นศัพท์ที่ใช้ในภาษาไทยถิ่นใด

ตารางต่อไปนี้จะแสดงจำนวนคำที่ปรากฏในข้อมูลที่ใช้แทนหน่วยย่อย แต่ละหน่วยย่อย ซึ่งแต่ละหน่วยย่อยจะแทนด้วยจำนวนคำที่ไม่เท่ากัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

หน่วยย่อยที่ คำที่แทนหน่วยย่อย	1 "กูเขา"	2 "กะลา"	3 "ท่า"	4 "น้ำค้าง"	5 "เงียบ"
1	กูเขา	กะลา	ท่า	น้ำค้าง	เงียบ
2	กู	กะโปะ	เฮ็ด	น้ำหมอก	ผัด
3	โจ้ง	เตอหมาบ้อ	เห็ด	หมอก	คัก
4		กะโป	อัว	ลื้อ	เต็ง
5			เอ็ด		เจีย
6			เอ็ด		เต็ง
7					หน้า

หน่วยอรรถที่ คำที่แทนหน่วยอรรถ	6 "ดู"	7 "ละเมอ"	8 "พูด"	9 "โกหก"	10 "อ่อย"
1	เป็ง	ฟาง	เว้า	ตัว	แซบ
2	แยง	ละเมอ	พูด	ตัว	อ่อย
3	ชอม	เหลอ	ป๊ะ	ตัว	แจ็บ
4	ไซ	ตัวหม่อเทิง	ปะ	โกหก	ก้า
5	ดู	แจ๋ย๋อ	ไฮ		ล้า
6					

หน่วยอรรถที่ คำที่แทนหน่วยอรรถ	11 "รีบ"	12 "วัง"	13 "เรียก"	14 "ดู"	15 "โคน"
1	รีบ	วัง	เรียก	ดู	โคน
2	ฟ้า	แล่น	ยื่น	ฮ้าย	ก
3	ฝั่ง	แห่	ฮ้อง	สวก	เก้า
4	เพ้ว	แล่น	ฮู	เยี้ยว	เฮ้า
5	จั่ว	เที้ย		หม่าง	เทาเป่า
6	ควาไป	หวัง			
7	ฝั่ง	ปบ			
8		ไปม			
9		ม้า			

หน่วยอรรถที่ คำที่แทนหน่วยอรรถ	16 "เบียด"	17 "เบื้อ"	18 "หยุด"	19 "เขี่ยม"	20 "แย่ง"
1	เบียด	เบื้อ	หยุด	เขี่ยม	แย่ง
2	แห้ง	เปิด	เซา	ยาม	ขาด
3	เหย	เบี่ย	ยั้ง	หยาม	ลู
4	ขัดสี่	อ้อม	โจ	มุขัว	เจ้ง
5	ยัด	หน่าย	โจ		
6		จู	แด		

หน่วยอรรถที่ คำที่แทนหน่วยอรรถ	21 "ขัด"	22 "ทะลุ"	23 "น่าน"	24 "มาก"	25 "ฝึกตำลึง"
1	ขัด	ทะลุ	น่าน	มาก	ฝึกตำลึง
2	คัก	ชอด	โตน	หลาย	ฝึกตำนิน
3	แจ่ม	ผด	เหิง	เตา	ฝึกตำลึง
4	บ้อเจ้ง	เอื้อะ	คน	เอ	ฝึกตำนิง
5		ตอขอ	เต	เอ	ฝึกตำนิง
6		หั่ว			ฝึกห่อทำ
7					เจอแก
8					ฮั่วละ

หน่วยอรรถที่ คำที่แทนหน่วยอรรถ	26 "ฉลาด"	27 "เรอ"	28 "ชะอม"	29 "ค้ำจ้าว"	30 "ลูกน้ำ"
1	ฉลาด	เรอ	ชะอม	ค้ำจ้าว	ลูกน้ำ
2	หลัก	เอี่ยม	ผักเน่า	อีเจีย	แมงจ้องแจ้ง
3	ป่อง	เอ่อม	ผักเน่า	อีเกีย	ทอนน้ำ
4	แจ	เออะ	ผักหละ	เจีย	แมงคุดคิก
5	ย้อจ้ำ	จอบละ	ผักชะ	เกีย	ไว
6			ผักขา	แมงเจีย	
7			เข้าป้อจอกัว	แมงเกีย	
8				บั้งเจีย	
9				บั้งเกีย	
10				อั้ง	
11				ปัว	

หลักเกณฑ์การวิเคราะห์ศัพท์

- พิจารณาแยกคำที่เป็นคนละศัพท์ เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคือ หากคำที่นำมาวิเคราะห์ มีรูปต่างกันทั้งคำจะจัดให้เป็นคนละศัพท์ เช่น

หน่วยอรรถ	ศัพท์ที่ใช้แทน
"เจียบ"	เจียบ ดัก มิด
"คู"	คู เบ็ง แยก

- พิจารณาคำที่เป็นรูปแปรของศัพท์เดียวกัน จะพิจารณาในด้านเสียงคือ จะพิจารณาความแตกต่างในด้านสัทลักษณะของเสียงสระ หรือเสียงพยัญชนะเป็นเกณฑ์ ศัพท์แต่ละศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยอรรถเดียวกัน จะถือว่า มีรูปแปรทางด้านเสียงในกรณีที่มีความคล้ายคลึงกัน

ทางด้านเสียงสระ หรือพยัญชนะเท่านั้น ไม่รวมไปถึงเสียงวรรณยุกต์ เพราะถือว่าเสียงวรรณยุกต์ย่อมเป็นไปตามระบบของภาษาถิ่นนั้น ๆ เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาการแปรรูปด้านเสียงมีดังนี้

2.1 การแปรรูปด้านเสียงพยัญชนะ ความแตกต่างในเรื่องสัทลักษณะของเสียงพยัญชนะ อาจจะเป็นเรื่องฐานที่เกิดเสียง ประเภทของเสียง เรื่องใด เรื่องหนึ่งหรือทั้งสองเรื่องก็ได้ นอกจากนี้ ความแตกต่างอาจเป็นเรื่องกลุ่มลม หรือลักษณะเส้นเสียงก็ได้ เช่น

2.1.1 การแปรของพยัญชนะต้น อาจมีความแตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้

ก. ฐานที่เกิดเสียง

หน่วยอรรถ "เบียด"

ศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยอรรถ ห ห ห

มีความแตกต่างกันระหว่างเสียงที่เกิดจากฐาน velar และ palatal

ข. ประเภทของเสียง

หน่วยอรรถ "ค้ำคาว"

ศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยอรรถ ก ก ก

มีความแตกต่างกันระหว่างเสียง affricate และ stop

2.1.2 การแปรของพยัญชนะท้าย

ก. ฐานที่เกิดเสียง

หน่วยอรรถ "ผักตำลึง"

ศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยอรรถ น น น

มีความแตกต่างกันระหว่างเสียง velar และ alveolar

ข. ประเภทของเสียง

หน่วยอรรถ "วัง"

ศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยอรรถ ม ม ม

มีความแตกต่างกันระหว่างเสียง stop และ nasal

2.2 การแปรรูปด้านเสียงสระ ความแตกต่างในเรื่องสัทลักษณะของเสียงสระมีดังนี้

2.2.1 ความแตกต่างระหว่างสระเดี่ยวด้วยกัน

ก. ต่างกันที่ความสั้น-ยาว ของสระที่เกิดฐานเดียวกัน และระดับเดียวกัน

หน่วยอรรถ "วีง"

ศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยอรรถ ปม โปม

มีความแตกต่างกันระหว่างสระ โอะ และสระ โอ

ข. ต่างกันที่ฐานที่เกิดและระดับ

หน่วยอรรถ "รีบ"

ศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยอรรถ ฟ้าว เพ้ว

มีความแตกต่างกันระหว่างสระ อา และสระ เอ

ค. ต่างกันที่ฐานที่เกิด

หน่วยอรรถ "ฝักดำสิง"

ศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยอรรถ ดำนึ่ง ดำนิง

มีความแตกต่างกันระหว่างสระ อี และสระ อือ

ง. ต่างกันที่ระดับ

หน่วยอรรถ "ละเมอ"

ศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยอรรถ ไหล เหลอ

มีความแตกต่างกันระหว่างสระ อะ และสระ เออ

2.2.2 การแปรรูประหว่างเสียงสระประสมด้วยกัน ในกรณีที่มีความแตกต่างกันที่

สระส่วนแรก ซึ่งเป็นสระระดับเดียวกัน แต่ต่างกันที่ฐานที่เกิด คือ สระ

หน้าสูง และสระกลางสูง แต่สระส่วนหลังเป็นสระเดียวกัน คือสระกลางต่ำ

หน่วยอรรถ "เรอ"

ศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยอรรถ เอี่ยม เอื่อม

มีความแตกต่างกันระหว่างสระ เอี้ย และสระ เอื้อ

การพิจารณาจัดศัพท์เป็นศัพท์ภาษาไทยถิ่นภาษาใดภาษาหนึ่ง ผลการพิจารณาปรากฏว่าเป็น

ศัพท์ที่ใช้ในภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง
2. ศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือ
3. ศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสาน

นอกจากนี้ยังพบว่า มีศัพท์ซึ่งไม่ปรากฏว่าใช้พูดกันในภาษาไทยถิ่นทั้งสาม แต่ใช้เฉพาะถิ่นเท่านั้น ผู้วิจัยจึงจัดให้เป็นศัพท์ภาษาเฉพาะถิ่น

ลักษณะของภาษาไทยถิ่นแต่ละภาษา

1. ศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง หมายถึงศัพท์ที่ปรากฏในภาษา ซึ่งคนไทยที่อาศัยอยู่ในบริเวณภาคกลางของประเทศไทยส่วนใหญ่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวัน และเป็นศัพท์ที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

จากหน่วยอรรถที่ใช้ทดสอบ 30 หน่วยอรรถ มีหน่วยอรรถที่แทนด้วยศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง ได้เพียงศัพท์เดียวทั้ง 30 หน่วยอรรถ รวมศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลางทั้งสิ้น 30 ศัพท์ ได้แก่

หน่วยอรรถที่ 1	"ภูเขา"	-	ภูเขา
หน่วยอรรถที่ 2	"กะลา"	-	กะลา
หน่วยอรรถที่ 3	"ท่า"	-	ท่า
หน่วยอรรถที่ 4	"น้ำค้าง"	-	น้ำค้าง
หน่วยอรรถที่ 5	"เงียบ"	-	เงียบ
หน่วยอรรถที่ 6	"ดู"	-	ดู
หน่วยอรรถที่ 7	"ละเมอ"	-	ละเมอ
หน่วยอรรถที่ 8	"พูด"	-	พูด
หน่วยอรรถที่ 9	"โกหก"	-	โกหก
หน่วยอรรถที่ 10	"อ่อย"	-	อ่อย
หน่วยอรรถที่ 11	"รับ"	-	รับ
หน่วยอรรถที่ 12	"วัง"	-	วัง
หน่วยอรรถที่ 13	"เรียก"	-	เรียก
หน่วยอรรถที่ 14	"ดู"	-	ดู

หน่วยอรรถที่ 15	"โคน"	-	โคน
หน่วยอรรถที่ 16	"เบียด"	-	เบียด
หน่วยอรรถที่ 17	"เบื้อ"	-	เบื้อ
หน่วยอรรถที่ 18	"หยุด"	-	หยุด
หน่วยอรรถที่ 19	"เยี่ยม"	-	เยี่ยม
หน่วยอรรถที่ 20	"แย่ง"	-	แย่ง
หน่วยอรรถที่ 21	"ซัด"	-	ซัด
หน่วยอรรถที่ 22	"ทะลุ"	-	ทะลุ
หน่วยอรรถที่ 23	"นาน"	-	นาน
หน่วยอรรถที่ 24	"มาก"	-	มาก
หน่วยอรรถที่ 25	"ผักตำลึง"	-	ผักตำลึง
หน่วยอรรถที่ 26	"ฉลาด"	-	ฉลาด
หน่วยอรรถที่ 27	"เรือ"	-	เรือ
หน่วยอรรถที่ 28	"ชะอม"	-	ชะอม
หน่วยอรรถที่ 29	"ค้ำคาว"	-	ค้ำคาว
หน่วยอรรถที่ 30	"ลูกน้ำ"	-	ลูกน้ำ

2. ศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือ หมายถึง ศัพท์ที่ปรากฏในภาษาซึ่งคนไทยที่อาศัยอยู่ในบริเวณภาคเหนือของประเทศไทยใช้ในชีวิตประจำวัน ศัพท์ที่จัดเป็นภาษาไทยถิ่นเหนือจะต้องมีลักษณะประการใดประการหนึ่ง ดังนี้

2.1 เป็นศัพท์ซึ่งปรากฏในพจนานุกรมกรุงเทพฯ - ภาษาไทยเชียงใหม่ (จรรยา บุญพันธ์ และคณะ, 2523:141-142)

2.2 เป็นศัพท์ซึ่งปรากฏในพจนานุกรมลานนาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.)

2.3 เป็นศัพท์ซึ่งปรากฏในพจนานุกรมภาษาไทยเปรียบเทียบ (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2525)

2.4 เป็นศัพท์ที่ได้จากผู้ออกภาษาไทยถิ่นเหนือโดยตรง

จากหน่วยอรรถที่ใช้ทดสอบ 30 หน่วยอรรถ มีหน่วยอรรถที่แทนด้วยภาษาไทยถิ่น

เหนือ ได้เพียงศัพท์เดียวจำนวน 14 หน่วยอรรถ ได้แก่

หน่วยอรรถที่ 5 "เงียบ"	-	ด้ก
หน่วยอรรถที่ 10 "อร้อย"	-	ล้า
หน่วยอรรถที่ 11 "รืบ"	-	ฟ้ง
หน่วยอรรถที่ 13 "เรียม"	-	ฮ้อง
หน่วยอรรถที่ 14 "ดู"	-	สวก
หน่วยอรรถที่ 15 "โคน"	-	เก้า
หน่วยอรรถที่ 16 "เบียด"	-	ยัด [ออกเสียงเป็นเสียงนาสิก]
หน่วยอรรถที่ 18 "หยุด"	-	ย้ง [ออกเสียงเป็นเสียงนาสิก]
หน่วยอรรถที่ 20 "แย่ง"	-	ลู่
หน่วยอรรถที่ 22 "ทะลุ"	-	ผด
หน่วยอรรถที่ 27 "เรอ"	-	เออะ
หน่วยอรรถที่ 28 "ผักชะอม"	-	ผักหละ
หน่วยอรรถที่ 29 "ค้างคาว"	-	ฮั้ง
หน่วยอรรถที่ 30 "ลูกน้ำ"	-	ทอนน้ำ

3. ศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสาน หมายถึง ศัพท์ที่ปรากฏในภาษาไทยซึ่งคนไทยที่อาศัยอยู่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยส่วนใหญ่ ใช้พูดกันในชีวิตประจำวัน ศัพท์ที่จะจัดอยู่ในกลุ่มภาษาไทยถิ่นอีสานได้นั้น จะต้องมีลักษณะประการใดประการหนึ่งดังนี้

- 3.1 เป็นศัพท์ที่ปรากฏในพจนานุกรมอีสาน-กลาง ฉบับ มข.-สวอ. (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2529)
- 3.2 เป็นศัพท์ที่ปรากฏในพจนานุกรมอีสาน-ไทย-อังกฤษ (ปรีชา พิณทอง, 2532)
- 3.3 เป็นศัพท์ที่ได้จากผู้ออกภาษา ภาษาไทยถิ่นอีสานโดยตรง

จากหน่วยอรรถที่ใช้ทดสอบ 30 หน่วยอรรถ มีหน่วยอรรถที่แทนด้วยศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานได้เพียงศัพท์เดียวจำนวน 19 หน่วยอรรถ มีหน่วยอรรถที่แทนด้วยศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานได้ 2 ศัพท์ จำนวน 9 หน่วยอรรถ และมีหน่วยอรรถที่แทนด้วยศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานได้ 3 ศัพท์จำนวน 2 หน่วยอรรถ รวมศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานทั้งสิ้น 43 ศัพท์ ได้แก่

หน่วยวรรณคดี	1	"ภูเขา"	-	ภู		
หน่วยวรรณคดี	2	"กะลา"	-	กะโปะ		
หน่วยวรรณคดี	3	"ท่า"	-	เฮ็ด		
หน่วยวรรณคดี	4	"น้ำค้าง"	-	หมอก		
หน่วยวรรณคดี	5	"เงียบ"	-	มืด		
หน่วยวรรณคดี	6	"ดู"	-	1. เบ่ง	2. แยก	3. ซ่อม
หน่วยวรรณคดี	7	"ละเมอ"	-	1. พาง	2. ไหล	
หน่วยวรรณคดี	8	"พูด"	-	เว้า		
หน่วยวรรณคดี	9	"โงก"	-	ตัว		
หน่วยวรรณคดี	10	"อ่อย"	-	แซบ		
หน่วยวรรณคดี	11	"รับ"	-	1. ฟ้าว	2. คิวบ	
หน่วยวรรณคดี	12	"วิ่ง"	-	1. แล่น	2. บบ	
หน่วยวรรณคดี	13	"เรียก"	-	เอิ้น		
หน่วยวรรณคดี	14	"ดู"	-	ฮ้าย		
หน่วยวรรณคดี	15	"โค่น"	-	กก		
หน่วยวรรณคดี	16	"เบียด"	-	แห้ง		
หน่วยวรรณคดี	17	"เบื้อ"	-	1. เบ็ด	2. หน้าย	3. อ้อม
หน่วยวรรณคดี	18	"หยุด"	-	เซา		
หน่วยวรรณคดี	19	"เยี่ยม"	-	ยาม		
หน่วยวรรณคดี	20	"แย่ง"	-	ขาด [ออกเสียงเป็นเสียงนาสิก]		
หน่วยวรรณคดี	21	"ขัด"	-	1. คัก	2. แจ่ม	
หน่วยวรรณคดี	22	"ทะลุ"	-	ชอด		
หน่วยวรรณคดี	23	"นาน"	-	1. โดน	2. เหิง	
หน่วยวรรณคดี	24	"มาก"	-	หลาย		
หน่วยวรรณคดี	25	"ผักตำลึง"	-	1. ผักตำนิน	2. ผักห่อทำ	
หน่วยวรรณคดี	26	"ฉลาด"	-	1. หลัก	2. บ่อง	
หน่วยวรรณคดี	27	"เรือ"	-	เอี่ยม		

- หน่วยวรรณคดี 28 "ผักชะอม" - 1. ผักเน่า 2. ผักขยา
หน่วยวรรณคดี 29 "ค้างคาว" - อีเจีย
หน่วยวรรณคดี 30 "ลูกน้ำ" - 1. แมงคูกคิก 2. แมงจ้องแง้ง

4. ศัพท์ภาษาเฉพาะถิ่น ถ้าเป็นศัพท์ภาษาเฉพาะถิ่น จะหมายถึงศัพท์ที่ไม่ปรากฏว่าใช้พูดกัน
ในภาษาไทยถิ่นทั้ง 3 ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน
แต่เป็นศัพท์ที่ใช้พูดกันอยู่เฉพาะบริเวณบางท้องที่ในจังหวัดเลย

จากหน่วยวรรณคดีที่ใช้ทดสอบ 30 หน่วยวรรณคดี มีหน่วยวรรณคดีที่แทนด้วยศัพท์ภาษาเฉพาะ
ถิ่นได้เพียงศัพท์เดียว จำนวน 18 หน่วยวรรณคดี มีหน่วยวรรณคดีที่แทนด้วยภาษาเฉพาะถิ่น
2 ศัพท์ จำนวน 10 หน่วยวรรณคดี มีหน่วยวรรณคดีที่แทนด้วยภาษาเฉพาะถิ่น 3 ศัพท์
จำนวน 2 หน่วยวรรณคดี รวมศัพท์ภาษาเฉพาะถิ่น 44 ศัพท์ ได้แก่

- หน่วยวรรณคดี 1 "ภูเขา" - ใจ้ง
หน่วยวรรณคดี 2 "กะลา" - เตอหมาบ้อ
หน่วยวรรณคดี 3 "ท่า" - อ้า
หน่วยวรรณคดี 4 "น้ำค้าง" - ลือ
หน่วยวรรณคดี 5 "เงียบ" - 1. เต็ง 2. เจีย 3. หน้า
หน่วยวรรณคดี 6 "ดู" - ไซ้
หน่วยวรรณคดี 7 "ละเมอ" - 1. เจ้าย่อ 2. ต้าหม่อเพ็ง
หน่วยวรรณคดี 8 "พูด" - 1. ปะ 2. ไฮ
หน่วยวรรณคดี 9 "โกหก" - ต้า
หน่วยวรรณคดี 10 "อร่อย" - 1. แจ็บ 2. ก้า
หน่วยวรรณคดี 11 "รีบ" - จัว
หน่วยวรรณคดี 12 "วิ่ง" - 1. เทีย 2. ม้า
หน่วยวรรณคดี 13 "เรียก" - ฮู
หน่วยวรรณคดี 14 "ดู" - 1. เยียว 2. หม่าง
หน่วยวรรณคดี 15 "โตน" - 1. เหาเปา 2. เเฮ้า
หน่วยวรรณคดี 16 "เปียด" - ชิดสี่
หน่วยวรรณคดี 17 "เปื้อ" - จู

หน่วยวรรณคดีที่ 18 "หยุด"	-	1. ใจ 2. แด
หน่วยวรรณคดีที่ 19 "เยี่ยม"	-	มุข
หน่วยวรรณคดีที่ 20 "แย่ง"	-	แจ้ง
หน่วยวรรณคดีที่ 21 "ซัด"	-	บ่อแจ้ง
หน่วยวรรณคดีที่ 22 "ทะลุ"	-	1. เอื้อ 2. ตอขอ 3. หัว
หน่วยวรรณคดีที่ 23 "นาน"	-	เต้
หน่วยวรรณคดีที่ 24 "มาก"	-	1. เต่า 2. เอ้
หน่วยวรรณคดีที่ 25 "หักคำสิง"	-	1. เจอแกละ 2. ฮั่วละ
หน่วยวรรณคดีที่ 26 "ฉลาด"	-	1. แจ 2. ย่อจำ
หน่วยวรรณคดีที่ 27 "เรือ"	-	จอบละ
หน่วยวรรณคดีที่ 28 "ชะอม"	-	เจ้าบ่อจอกัว
หน่วยวรรณคดีที่ 29 "ค้างคาว"	-	ปี่
หน่วยวรรณคดีที่ 30 "ลูกน้ำ"	-	ไว

เพื่อให้เห็นชัดแจกว่าศัพท์ที่ใช้แทนแต่ละหน่วยวรรณคดีเป็นภาษาก่อนใดบ้าง ผู้วิจัยจึง
ได้ทำตารางแสดงรายละเอียดดังนี้

อักษรย่อที่ปรากฏในตารางหมายถึง

- ก. แทนศัพท์ภาษาไทยถิ่นกลาง
- น. แทนศัพท์ภาษาไทยถิ่นเหนือ
- อ. แทนศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสาน
- ต. แทนศัพท์ภาษาเฉพาะถิ่น

ศัพท์ที่ใช้แทน หน่วยวรรณคดี	ก	น	อ	ต
1 "ภูเขา"	ภูเขา		ภู	โจ้ง

หน่วยอรรถที่ ศัพท์ที่ใช้แทน	ก	น	อ	ถ
2 "กะลา"	กะลา		กะโปะ กะโปก	เต๋อหมาบ้อ
3 "ทำ"	ทำ		เอ็ด เห็ด เอ็ด เอ็ด	อ้ว ลือ
4 "น้ำค้าง"	น้ำค้าง		น้ำหมอก หมอก	
5 "เงียบ"	เงียบ	ดัก	มิด	1. เต็ง เต็ง 2. เจียบ 3. หน้า
6 "ดู"	ดู		1. เบ็ง 2. แยง 3. ซอม	ใช้
7 "ละเมอ"	ละเมอ		1. ฟาง 2. ไหล เหลือ	1. เจ้าย่อ 2. ตัวหม่อเพ็ง
8 "พูด"	พูด		เว้า	1. ปะ ป๊ะ 2. ไฮ
9 "โกหก"	โกหก		ตัว ตัว	คำ
10 "อ่อย"	อ่อย	ล่า	แซบ	1. แจ็บ 2. ก้า
11 "รีบ"	รีบ	พั่ง ผั่ง	1. พ้าว เพ้า 2. คิวโป	จิว

ศัพททำซ้ำแทน หน่วยวรรณคดี	ก	น	อ	ณ
12 "ว่ง"	ว่ง หวัง		1. แล่น แลน แหล่น 2. ปบ โปม	1. เที้ย 2. ม่า
13 "เรียก"	เรียก	ฮ้อง	เอิ้น	ฮู
14 "ดู"	ดู	สวก	ฮ้าย	1. เยี้ยว 2. หม่าง
15 "โคน"	โคน	เก้า	กก	1. เทาเปา 2. เฮ้า
16 "เบียด"	เบียด	ยัด	เหยี้ย แห้ง	ชิดสี่
17 "เปื้อ"	เปื้อ เปี้ย		1. อุ่ม 2. เป็ด 3. หน่าย	จู้
18 "หยุด"	หยุด	ยั้ง	เซา	1. โจ โจ 2. แด
19 "เยียม"	เยียม		ยาม หยาม	มุซัว
20 "แย่ง"	แย่ง	อู้	ขาด	เจ้ง

ศัพท์ที่ใช้แทน หน่วยอรรถที่	ก	น	อ	ณ
21 "ขีด"	ขีด		1. คัก 2. แจ่ม	ป้อเจ้ง
22 "ทะลุ"	ทะลุ	ผด	ชอด	1. เอื้อะ 2. ตอชอ 3. หั่ว
23 "นาน"	นาน		1. โคน คน 2. เหิง	เด้
24 "มาก"	มาก		หลาย	1. เคา 2. เอื้อ เอื้อ
25 "ผักตำลึง"	ผักตำลึง ผักตำลึง		1. ผักตำนิน ผักตำนิง ผักตำนัง 2. ผักห่อทำ	1. เจอแก 2. ฮั่วละ
26 "ฉลาด"	ฉลาด		1. หลัก 2. ป่อง	1. แจ 2. ย่อจ๋า
27 "เรือ"	เรือ	เออะ	เอี่ยม เอี่ยม	จอบละ

<div style="text-align: center;">ศัพท์ที่ใช้แทน</div> <div style="text-align: left;">หน่วยบรรณที่</div>	ก	น	อ	ถ
28 "ผักชะอม"	ผักชะอม	ผักหละ	1. ผักเนา ผักเนา 2. ผักขา ผักชะ	เจ้าป้อจอกั่ว
29 "ค่างคาว"	ค่างคาว	อั้ง	อั้งเกีย อั้งเจีย เจีย เกีย แมงเจีย แมงเกีย บงเจีย บงเกีย	บัว
30 "ลูกน้ำ"	ลูกน้ำ	หนอนน้ำ	1. แมงจ้องแจ้ง 2. แมงตุกติก	ไว